

ایکی ہفتہ آنیلاریم

بایرام ۱۳۸۸

اسدالله امیری

یایملایان: آتما یولو

(۱)

بایراما ایکی هفته قالان سایین بایات لا دانیشیریق. حال احوال دان سونرا:

- مرغییه گئدیرسن؟
- یوخ، ننه م دن سورا مرغئی آنلامدان دوشوب. آما بوگونلرده گرک گئدم ننه مین قیبر داشینی اودقوزام.
- شاید من ده گله م. اوشاقلارلا دانیشیم، گله بیلسک گلرک.
- اولسون، دانیشاریق.

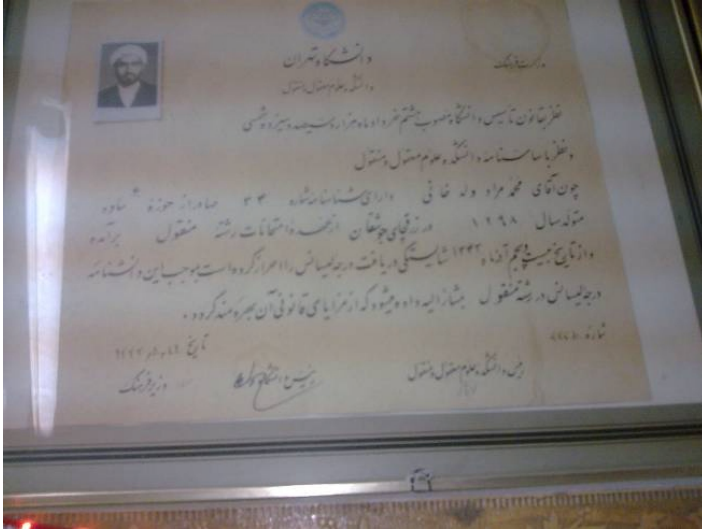
بایرام آیینین ۲۲ سینده مرغییه دوغرو یولا دوشدوک. من تهران دان، دوستلار قوم دان. گلن هفته ایلین آخیر آدیناسیدی و ایلین سون پنجشنبه گونو مرغئی ده "قیبرلر ییغیله جاق". من ساعات ۱۱ ده مرغییه یئتیشسه م ده، دوستلار ساعات ۱۴ ده یئتیشدی لر. گونش چالاندا، آقاسی، قاراسی، شریف دیرلر، هنج بیرسی بایات اولماز. آخشام اوستو ائوده بیز "آدونا شاموچا غارتدیک". سونرا داش، سیمان، ماسا و باشقا لازیم اولان وسایلی قبراوستونه آپاریب و گونون باتدیغینا گوره ایشلر یارینا قالدی. آخی بیز گون باتاندان سورا بعضی ایشلره باشلاماریق. او جومله دن اولویه "دووا سالماق" و ... گنججه بیزه قوناق گلدی. حاج زندعلی نین دانیشیق لهجه سی آراشدیریجی بیر گروه ایلگینج بیر قونویدو. حاج احمد امیری - نین ده کنده اولماسی جمعی میزی زنگینلشدیردی. حاج احمد بو گونلرده حکیم تیلیم خانین مذهبی شعرلرینه حاشیه یازیر.

جومه گونو دوستلار یوخودا ایکن من قبر اوستونه ساری گئدیب، "سیمان توتوب" ایشلری حاضرلایارکن، شریف بی قارا گونئی آشیب منه ساری گلدی. مرغئی ده داغچی بیر دوستا قارا گونئی داغینی فتح ائتمک، اییی بیر گونون اییی بیر باشلانیشی اولابیلر. داشی باقر بی له یئرینه سالاندان سونرا نهاردان قاباق مرغئی دن چیخماق زوروندا قالدیق. همدانا گئتمک ایسته سک ده یولون اوزاقلیغی همدان دان واز گئچیندیریر بیزی و همدان یئرینه شهید چمرانین کندی "چمریم" (چمرم) کندینه گئدیریک. غرق آباد (کرگاوا) شهریندن قوزئی ساری بیر یول آریلیر. بو یول دا بئواران (بیوران) کندیندن سونرا چمریم (چمرم) کندیدیر. سایین بیات "بئوران" سؤزجو یونون "نواران" سؤزجو یو ایله، ایلگیسی اولابیلر

دئیر. چمریمده ۹۰ یاشیندا اولان بیر صفالی اینسان خلیج خانی اولان سهم الممالکدن و حکیم تلیم خان دانبیلیگی لر وئیر. چمریمدن دؤنوب ساوایا دوغرو یولا دوشوروک. ساوادا یئنه آیریلماق زورونداییق. یولوموز ایکی اولور. ساوادا تاتلی سسین آلاسه شارکیسی له چای ایچمک ایکی گونون سون خاطیرهسی دی منه. اورهیم توتولور. ساوا- تهران اتوبانیندا منه تسلی اولان تکجه بیر شی وار. ابراهیم تاتلی سس:
نه مجنون نه کرم بیر چاره بولموش / آیریلیک هر آشکین کادرینده وار.

بایرام آیینین سون هفته سی ایچریسینده "اولو پیغمبریمیزین دوغوم گونو" و "کوله چارشمه" وار. بو گونلرده تهراندا یام. یکشنبه گونو (۸۷/۱۲/۲۵) باجی اوغلو مومون ائولنمه (کبین کسمه) توره نی دیر. محضرده آرادییغیم بیر سؤز جوگه راست گلدیم. ۹۰ یاشیندا و ساوا کندلریندن اولان محضر باشقانی نین مجوزینده "رزقچای جوشقان" سؤز جو یونو گوردوم. باشقان آشیق رضاعلی و خسته قاسیم دان شعرده اوخودو. البته ایکسی نی ده تیلیم خان آدینا: "چوخ قیشقیرمه مئیمه چایو/ مرغئی دی باشی سنی / بئیرامدان آلموش گئندنه / ال یاندورار داشی سنی" و " بارلها هئچ کسه قیسمت ائله مه / یامان آرواد یامان قونشو یامان آت /.../ بیرین چیغارت بیریندن کوچ بیرین سات".

کوله چارشمه گونو ترقه لر قورخوسوندان ایشدن سونرا ائوه گلیب، ائشی یه چیخمیرام. یارین (چهارشنبه گونو) ایشه گئتدیکده شهرین هر یئرینده دونن گئجه دن ایزلر قالیب. بیزیم کوچه میز باشیندا بلدییه نصب ائدن بؤیوک زیبیل قابی یاندیریلیب دیر.

چهارشنبه (۱۳۸۷/۱۲/۲۸) آخشام عایله م، قئیین بابام و باجی اوغلو ملا بیرلیکده مرغئیه ساری یولا دوشوروک. یارین کندده "قبرلری بیغمه" مراسیمی وار. بیر آز اؤنجه قارداشیم آراییب و مندن آلماس ایلدیریمین کیتابینی کنده آپارماق ایسته ییب. سؤزونو یئره سالماییب کیتابی آختاریب تاپیب، گؤتورموشم. پنجشنبه گونو ساعات ۸ ده قبرستانلیغا (قالا قاپوسونا) گئدیریک. بوتون کندلی لر گلیب لر. کندین شورا عضوو محمودعلی خادمی میکروفون آرخاسیندا گئچن ایل ده رحمته گئدن مرغئی لی لرین آدلارینی بیریر آپاریب: محرمعلی کاشی، مرصع عسگری، زهرا سورمانشاهی، مریم پسندیده، مخدومه قربانی،... بو آدلارین سونوندا، کندین افتخاری اولان حکیم تیلیم خان و کندین شهیدلرینی ده یاد ائدیب فاتحه دئییر. هر نئچه دقیقه دن بونلاری تکرار ائدیر. کندلی لر بو بیر ایل ده عزیزلرینی الدن وئرنلره باش ساغلیغی وئیرلر. سونرا هر کیم اؤز اولوسونون قبری اوستونه گئدیب و باشقالاری بیر بیر قبیرلر اوستونه گئدیب فاتحه اوخویوب حاضرلانمیش ترالوا (حلوا)، میوه، شیرینی دن ده گؤتورورلر. یاس صاحبالاری ایسه قبر اوستونه گلنلره تشککورلرینی بیلدیرلر: "الله امواتیبیزه رحمت

اټله سين - آياخلا ريبيز آغرو ماسون و ... " . مرغځي لي لرحکيم تيليم خانين قبري اوستونده شيريني قويوب و حکيمه فاتحه اوخويورلار.

(۳)

جومه گونو (۸۷/۱۲/۳۰) ساعات ۱۵ حدودوندا ايل دونه جک. تزدن چاغی باجی و قارداشيمين قيزلری ايله بيرليکده "فئيلان بولاغ" گنتديک. ناهاردان قاباق چاغداس شاعيريميز ساين براتعلی فتح الهی نين قولوغونداييق. ناهاردان سونرا همداندا ياييلان بير نشريه دن قوناق لاريم وار. رشیدی بی و ساين باغبان و ايکی قیزی. تيليم خان دان بيلگی لر ايسدیرلر. خانم باغبان شعرده ده الی وار. فتح الهی بی شعرلریندن اوخويور، قارداشيم برک بيه نير. بير آزادان سونرا ايل دونه جک. فتح- اللهی بی بيزدن آيريلير. بير آياغيم قوناق لار اولان اوتاقد، بير آياغيم ايسه عاييله م اولان اوتاقددير. عاييله م تيلويزيون اووننده ايله شيب ايلين دونومونو گوزلورلر. آپاريجی افغانیستان و تاجيکيستان دان دانیشير، اوتاقدان ائشی يه چيخيرام، قايداندا ايل دؤنوب جمهور باشقانی دانیشير، بو بيریسی ده بايرامی فارس ديللی لره تبریک دئير. يئنه ده ائشی يه چيخماق زوروندا قاليرام. سونرا دوشونوره م: شوکور اولسون جمهور باشقانی بيزه تبریک دئمه دی، بيزه تبریک دئسه يدی بيزه ادبیميزه گوره اونا قوتلو اولسون دئيه جک ايدیک.

يارين يئنی ايلين ايلک گونودور. بو گنجه مرغځي ده "ياللوق سالاما" دبی وار. بيزيم ائوه ده ياللوق سالاديلار: ياللوق- ياللوق. گنچن ايل لر نهم بايرامدا يومورتا بوياردی، ياللوقا دا هر شی يانيندا بويانميش يومورتا باغلاردیق. بو ايل بيزيم ائوه گلن تکجه ياللوقا باجی اوغلوم بئش يوز تومن پول باغلادی.

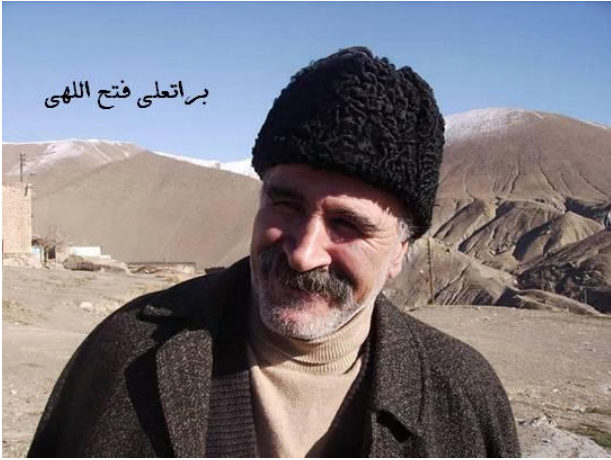
بايرامين بيرينجی گونو اوزون مدت لی بير آنس ياغيش ياغدی، مرغځي لي لرحکيم شونيميشلريندن پول ييغيب قوربان آيب کسدی لر. شام وئردی لر.

قارداشيم، علی اکبر، آلماس ايلديريم له درين ايلگيسي وار و بايرام گونلرينده ائويميزه گلن قوناق لارين هاميسينا آلماس ايلديريم دن اوخويور:

"سورمايين کيملردنم هارالييام آ دوستلار

گۆنولدن فیرتینالی بورالییام آ دوستلار/
قیزیل بیر قورشون آلدیم یارالییام آ دوستلار ...".

فتح الهی بی له گۆروشدو کدن سونرا، اونون شعرلریندن ده اوخویور:

"ای قوجالان قوز آغاجلاری شاهید اولون
من آکن سؤیودلر
هم قارقالارا یووا اولوب
هم".

سیرا یئتیشیر آما یولونا. علی اکبر آما یولونودا آلماس ایلدیریم کیمی بیه نیر:
"بیر ماهنی بیر چۆرک،
اون ماهنی بیر چۆرک،
یوز ماهنی بیر چۆرک،
مین ماهنی ...".

من ده ننه مین یئرینین بوش اولماسینی مرغنی ده ننه مین کولتور و ایله دولدورورام.

حکیم تیلیم خان سماورینی مرغنی لی لر هله ده ساخلا ییب لار.

مرغئی کولتور و فولکلورلا دولودور. قالسین کی بعضی "قری قوجالار" تورونلاری ایله بیر کلمهده دانیشا بیلیمیرلر. بو نسیلدن گلن نسیله ایلگی لر قیریلیب دیر. دده - ننه لر فارسجا بیلیمیر، بعضی شهردن گلن تورونلار دا تورکجه بیلیمیر یا دانیشمیرلار. علی اکبر بایاتی لاری سوروشوب یازیر: "

داغان اندیم دوزه من

قوناق اولدوم قیزه من

اینجیمیشم کوسموشم

داها گلیم سیزه من"

و ... من کندیلیرین دانیشیغینا قولاق آسیرام. بونلار نه قدر روان دانیشیرلار. دیل لری هیچ توتولمور. مرغئی ده بعضی کلمه لر ائشیدیرم کی بوندان اؤنجه بونلاری سؤزلوک لرده آراییردیم: "اولکر شام چیخیر" بو مثلی ۸۰ یاشیندا اولان مرغئیلی یدالله شرور بیزیم باغیمیز بئله ینده دئدی (۸۸/۱/۳). من بوندان اؤنجه تاتلی سس دن ائشیتدی بیم اولکر سؤزجو یونون معنی - سینی چوخ آختاران دان سونرا تاپدیم. باشقا سؤزجو کلره ده راست گلدیم. اسکی بیاضلاردا دا ایندی ایشلنمه یین چوخ تورکجه کلمه لره راست گلیمیشم: تیلیم خان: "آرا (آختار) سن بولگین (تاپگینان) دوروست ار ایندی". مرغئی لی تورکجه قوشان شاعیرلری بیر آرادا گؤرمکده سؤیندیریجی بیر قونویدو: حاج علی سیفی، حیدر آقا خادم لو، عیسی کریمی، محمد براتی و قاراقانلی شاعیر الیاس امیر حسنی و عزیز دوستوم علی غلامی بیی ده بو گونلرده مرغئی ده زیارت ائتدیم. بو گونلرده مرغئی ده ائشیدیب یازدیغیم "شاه اسماعیل" داستانینی گلجکده یاییملا یا جاغام. آیریجا مرغئی لی قاسم خادمی خسته قاسیمین یاییملانما میش شعرلرینی توپلادیغینین خبرینی وئردی. کندده اولدوغوم سون گون آشاغو قالادا قوران اوخوما وار. بودا بیر مرغئی ده گؤزل دب دیر.

(۵)

سەشنبە گونو(۸۸/۱/۴) ساعات ۱۵ تهرانا ساری یولا دوشدوک. باهار فصلی هر یانی گۆزللندیریب دیر. یولوموز اوستونده بعضی یئرلرده ساخلائیپ گۆرونترولر چکمیشیک. ایلك گۆرونترولری میمه اوستونده کی باداملیقارلاردان چکدیک: غرق آباددان ساوایا گنتدیگده "ارجهری" آدینا بیر کاریز وار اونو "ارجرود" یازیرلار. "خوشگهری" کیمی کی "خشکرود" یازیرلار.(آغاجری کلمه سی ده بونلارداندیر). ارجهری دن سونرا ورگبار چؤلونده ده گۆرونترولر چکدیک.

ساوایا یئتنده ساوانین جامع مچیدی و اونون یانیندا اولان گونبذی ده زیارت ائتدیک. بوردا بیر شاشدیریجی قونویا راست گلدیک: مچیدین بیلیت ساتانینا بیر قیلاووز ایسته دی ییمیزی بیلدیردیک. بیلیت چی قیلاووز اولمادیغینی بیلدیریب، بیزه نه سوروشا جانیز سوروشون دئدی. من ده بو یاپینین هانسی چاغدا دوزهلشینینی سوروشدوم. بیلیت چی دئدی: " اینجا توسط

ترکان
نیز

عثمانی و مغولها خراب شد و کتابخانه‌اش
سوزانده شد" (بورا عثمانلی تورکلری و
مغوللار الی ایله ییخیلیب و کیتابخاناسی دا
یاندیریلیمیشدیر). حالبوکی من اونون
یاپیلدیغی چاغی سوروشموشدوم. بئله
سانیرام کی اونا دئییب لر گلنه بئله دئی.
(بیلیت چی گلپایگانلی اولدوغونو بیزه
آنلاتدی). مچیدی گوردو کدن سونرا تهرانا
یوللانیب و گئجه باشی تهرانا یئتیشدیک.

ساری

تیلویزیون چین ده کی اویغورلارا گوره مستند پروگرام یاییر و اوردا پارسی سؤزجوکلر آرديجا گزیر (" اینجا به قنات کاریز
می گویند" - بورادا قناتا کاریز دئییر لر). اویدو کانالارینا باخدیقدا بایرامین ان سئویندیریجی اولایینی گورورم. ت.ر.ت آواز
کانالی، تورک دونیاسینی شارکی لارلا بیر بیرینه باغلایان بیر کانال، آچیلیب دیر. اورمودان دا بو کانالی آراییب تبریک ائدن
اولدو. سایین حبیب ... ۳۵۰۰۰۰۰۰۰ ایرانی تورک طرفیندن بو کانالین آچیلیشینی تبریک ائتدی.

نه تنز اوڻدو او گونلر"

"خير انليق"

ننه م

"حيات"

گنڊيب گلهم

آرا كسدى

گيز لامپوچ

قارا گوڻي

گونل

اينچه گديك

"كوچ قون"

"خانيم هئي"

